

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

- »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om forebyggelse af kriminalitet i EU — Overvejelser om fælles retningslinjer og forslag om fællesskabsstøtte«, og
- »Forslag til Rådets beslutning om indførelse af et tilskyndelses-, udvekslings-, uddannelses- og samarbejdsprogram inden for forebyggelse af kriminalitet (Hippokrates)«

(2001/C 221/17)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 29. november 2000 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om de ovennævnte emner.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Roger Burnel til ordfører uden studiegruppe. Sektionen vedtog sin udtalelse den 2. maj 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 382. plenarforsamling af 30.-31. maj 2001, mødet den 30. maj 2001, følgende udtalelse med 111 stemmer for og 1 hverken for eller imod.

I. INDLEDNING

1. Kriminaliteten stiger i EU og overalt i verden, ikke mindst fordi den let og hurtigt spredt sig over grænserne. Visse geografiske områder giver særligt gunstige betingelser og foretrækkes derfor af kriminelle.

2. Alle lande og også de europæiske institutioner har følgelig en uafviselig pligt til at behandle kriminaliteten ved dens rødder og i alle dens udtryksformer. At hævde, at kriminalitet er et samfundsproblem, forklarer og undskylder intet.

3. ØSU er blevet bedt om at udtale sig om »Kommissionens meddelelse til Rådet og Europa-Parlamentet om forebyggelse af kriminalitet i EU — Overvejelser om fælles retningslinjer og forslag om fællesskabsstøtte«.

4. På dette område er forebyggelse det første skridt i en politik og indsats, der bør være global. Derfor er ØSU's udtalelse indholdsmæssigt bredere uden dog at foregive at være komplet. ØSU har allerede udtalt sig om emnet, f.eks. om de mange former for kriminel udnyttelse af børn, kvinder, emigranter og i det hele taget udsatte og sårbare personer og grupper.

5. Først og fremmest ønsker ØSU, at især de politiske beslutningstagere præciserer, hvordan grundlæggende værdier efter deres mening kan beskyttes og fremmes, og hvilke aktioner og midler der kan tages i anvendelse for at sikre den respekt, ethvert menneske har krav på.

6. Udvidelsen vil øge længden af EU's eksterne grænser såvel til lands som til vands. Derfor er det ønskeligt, at ansøgerlandene bibringes forståelse for EU's bekymringer og inddrages i dets foranstaltninger.

EU bør samarbejde med Europa-Rådet og De Forenede Nationer, især når det drejer sig om bekæmpelse af organiseret kriminalitet, som effektivt udnytter den mest avancerede teknologi f.eks. inden for kommunikation, fremstilling af narkotika og spionage.

II. KOMMENTARER

1. Kommissionen går ud fra en bred definition af begrebet kriminalitet, som rækker videre end de handlinger, der i de forskellige nationale lovgivninger defineres som kriminelle.

1.1. Hvis man placerer forbrydelse på toppen af pyramiden af misgerninger, kan man konstatere, at den hviler på forskellige lag, som fra bunden og op går fra tilsyneladende banale tilfælde af asocial adfærd til mafiose handlinger og organiseret kriminalitet med mellemliggende grader af individuelle og kollektive lovovertrædelser.

1.2. ØSU tilslutter sig Kommissionens brede fortolkning, da enhver misgerning, som ikke angribes ved roden, risikerer at føre til stadig alvorligere forbrydelser, da tingene eskalerer og skaber præcedens. »Den, der stjæler en nål, kan også stjæle en sølverskål«, som ordsproget siger.

2. Kampen mod kriminalitet har som mål at sikre fysiske og juridiske personers tryghed og eksistens, beskytte individuel og kollektiv ejendom i privat eller offentligt eje og forsvare ofrenes rettigheder.

3. Denne indsats kræver foranstaltninger på fire indbyrdes forbundne områder:

3.1. Forebyggelse

3.2. Politiets retshåndhævelse og juridiske sanktioner i overensstemmelse med gældende ret

3.3. Kompensation for uret og hjælp til voldsofre

3.4. Social genintegrering af lovbrydere under og efter udståelsen af deres straf.

4. Kommissionen har meget passende valgt at kalde sit program »Hippokrates« efter den forebyggende lægevidenskabs far: »Det er bedre at forebygge end at helbrede«. Et logisk princip, der bør gælde for enhver form for uretfærdighed.

4.1. For Kommissionen er følgende to mål særligt væsentlige:

- at gøre borgerne opmærksomme på problemet og
- tilskynde dem til at bidrage til heldig gennemførelse af det offentlige indsats for at beskytte personer samt offentlig og privat ejendom.

4.2. Denne opfordring til, at borgerne, de politiske, økonomiske, sociale og kulturelle beslutningstagere deltager aktivt, får kun betydning, hvis følgende to hovedforudsætninger opfyldes:

4.2.1. Borgerne skal opleve, at de har en realistisk mulighed for at øve indflydelse, og at det kan føre til konkrete målelige resultater. Det forebyggende arbejde er ikke en opgave udelukkende for specialister, hvor uundværlige de end er, men en central samfundspligt.

4.2.2. Forebyggelsen skal være global, dvs. man skal angribe alle ondets rødder, såvel de dybtliggende som de mere tydelige, og mobilisere alle samfundsaktører. Det indebærer, at også bypolitikken, kampen mod fattigdom, arbejdsløshed og udelukkelse, uddannelsespolitikken, socialpolitikken og informationspolitikken har en rolle at spille i det forebyggende arbejde. Som eksempel kan nævnes, at man skal bekæmpe fattigdommen som sådan ved at fjerne dens årsager og virkningen og ikke udpege de fattige og deres familier som ansvarlige for deres situation. Hvem ønsker at leve i elendighed?

4.2.3. Uddannelse skal især fremhæves: Man skal kunne beherske de forskellige refleksions- og kommunikationsmidler via brugen af forskellige udtryksformer (tale, læse, skrive, regne), og man skal kunne beherske sin adfærd (morallære og samfundskundskab). Lærerne skal derfor uddannes til at kunne møde enhver forsamling (såvel elever som forældre), og der bør i forbindelse med uddannelsesstederne etableres væresteder med pædagogisk udstyr. Gaden er sjældent en god skole.

4.3. Som et institutionaliseret samlingspunkt og debatforum for det organiserede civilsamfund er ØSU naturligvis opmærksom på medborgernes livskvalitet og følgelig også på de negative konsekvenser, som berøvelsen af væsentlige rettigheder kan have. Her tænkes på retten til sikkerhed, til værdighed, til arbejde, til sundhedsmæssig og social beskyttelse, til uddannelse, til familieliv osv.

4.4. Man må konstatere, at kriminalitetens omfang og alvor samt dens stadig mere professionelle organisation ofte udvikler sig hurtigere end de midler, der stilles til rådighed til forebyggelse og bekæmpelse heraf. Det føler i det mindste offentligheden.

4.4.1. Myndighederne har derfor en omfattende pædagogisk opgave over for såvel borgerne som medierne.

4.4.2. De midler, Europol råder over, er yderst utilstrækkelige (35 mio. EUR i 2001, en stigning på 29 % i forhold til 2000). Det samme kan siges om medlemsstaternes indsats f.eks. ved bekæmpelsen af den grænseoverskridende kriminalitet (såvel til lands som til vands). Kriminalitet er et onde, der eksporteres stadig lettere og hurtigere. Jo mere man forhaler den aktive bekæmpelse, jo alvorligere bliver konsekvenserne.

4.4.3. Selv om det overordnede motto skal være samarbejde uden nogen form for konkurrence, må man undertiden konstatere, at politikrig ikke kun forekommer i romanforfatternes fantasi.

4.4.4. Nogle juridiske procedurer er så komplekse og træge, at offentligheden efter afsløring af visse skandalesager får det indtryk, at straffen udebliver, selvom der egentlig er tale om en notorisk mangel på midler eller utilstrækkelige midler. De mistænkte rettigheder skal sikres, men det skal ofrenes også i mindst samme grad.

4.4.5. Folk er således lige ved at føle, at lovlydige borgere glemmes, og at de, der er ansvarlige for deres beskyttelse, ikke følger med udviklingen.

5. Kommissionens reaktion:

5.1. I overensstemmelse med den handlingsplan, som blev vedtaget i juni 1997 af Det Europæiske Råd i Amsterdam, opfordrer Kommissionen til, at der på baggrund af fælles normer for medlemsstaterne udarbejdes »en ordning for indsamling og analyse af data, der er således indrettet, at den kan give et billede af den organiserede kriminalitet i medlemsstaterne og hjælpe de retshåndhævende myndigheder i bekæmpelsen heraf«.

Europol og medlemsstaterne har allerede imødekommet dette i forbindelse med udarbejdelsen af årsrapporten om den organiserede kriminalitet i EU.

5.2. Hvad angår generel kriminalitet, er manglen på pålidelige og sammenlignelige data en hindring for en sammenligning mellem stater. Europarådet og FN er begyndt at beskæftige sig hermed, især hvad angår data om generel kriminalitet.

5.3. ØSU støtter de igangværende initiativer, som skal opbygge et samlet og detaljeret kendskab til kriminaliteten, studere dens udvikling og give en korrekt vurdering af effekten af de gennemførte foranstaltninger.

6. Kommissionen opfordrer til, at man opretter og mobiliserer et netværk mellem aktører inden for forebyggelse.

6.1. Den tilslutter sig det franske og svenske formandsskabs forslag om at »oprette et europæisk præventivt netværk rettet mod by-, ungdoms- og narkokriminalitet«.

6.2. Der er blevet taget visse initiativer inden for industrielle kredse og i visse erhverv, som er særlig udsat for at blive inddraget i korruption, hvidvaskning af penge eller svindel.

6.3. Kommissionen foreslår, at der oprettes et europæisk forum for forebyggelse af organiseret kriminalitet. Meget forskellige områder berøres, som f.eks. smugling af lovlige og ulovlige varer, computerrelateret kriminalitet, korruption, finansiell kriminalitet, miljøkriminalitet osv., visse nøgleerhvervs rolle, forebyggelse af organiseret og økonomisk kriminalitet osv. Dette kræver, at forummet kan træde sammen i forskellige konstellationer alt efter behov. Forummet skal først og fremmest have til opgave at organisere det forebyggende arbejde på EU-plan, herunder:

- bistå EU-institutionerne og medlemsstaterne med at besvare spørgsmål om forebyggelse af denne form for kriminalitet;
- bidrage til at blottlægge nye kriminelle tendenser;
- lette udveksling af oplysninger om forebyggende initiativer;
- bidrage til oprettelse af ekspertisecentre;
- bidrage til at udpege forsknings-, uddannelses-, og evalueringsområder.

Kommissionen tænker sig et forum med en enkel ledelsesstruktur, hvor driften kan varetages af Kommissionens egne medarbejdere.

Den vil sammen med sine partnere undersøge behovet for at oprette et websted om forebyggelse.

ØSU støtter dette.

7. På Det Europæiske Råds møde i Tammerfors nævnte stats- og regeringscheferne støtte fra EU til gennemførelse af strategien om forebyggelse af kriminalitet som en mulighed. Kommissionen er kommet til den konklusion, at et finansieringsinstrument vil tilføre medlemsstaternes foranstaltninger merværdi, hvilket den også meddelte på konferencen i Praha da Falésia.

Finansieringsinstrumentet skal bestå af to dele: en for grænseoverskridende organiseret kriminalitet og en for generel kriminalitet.

Finansieringsinstrumentet vil blive betragtet som et pilotprojekt iværksat ved en afgørelse efter EU-traktatens artikel 34 for en indledende periode på to år (2001-2002). Kommissionen skriver: »da der er tale om finansiering, er det klogt at starte forsigtigt. Et årsbudget på 1 mio. euro forekommer rimeligt, indtil der foreligger samlede forslag fra Kommissionen om alle de programmer, den forvalter«.

8. ØSU noterer sig disse afgørelser. På grund af problemernes omfang ønsker ØSU, at alle midler tages i anvendelse. Den foruroligede offentlighed forventer vidtgående og konsekvente foranstaltninger.

8.1. Det er ifølge ØSU meget væsentligt, at borgerne inddrages via de organisationer, fagforeninger, sammenslutninger osv., som de fæster lid til og giver deres støtte.

8.2. Det fremhæver den rolle, familierne, lærerstanden, de ansatte inden for den sociale sektor og medierne spiller.

8.3. Da målet er at inddrage den enkelte aktivt i samfundet — et af demokratiets vigtigste træk — kan man ikke nøjes med sociale lappeløsninger. Det er absolut nødvendigt, at enhver politik (bolig, byplanlægning, beskæftigelse, uddannelse, social og sundhedsmæssig beskyttelse, information, kultur osv.) har et integrationsmål, som står klart for alle borgere.

Dette ville være den bedste forebyggelse, men det fritager ikke politi og retsvæsen fra at varetage deres ansvar som lovens årvågne beskyttere.

Ethvert samfund, som vil sikre borgernes frihed, må begynde med at garantere deres sikkerhed.

Bruxelles, den 30. maj 2001.

Göke FRERICHES

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg